

מודיעין זה לא רק סייבר

גבי סיבוני

הארץ, 2 ביולי 2014

בשנים האחרונות תפס השימוש בסייבר מקום מרכזי, ולעתים בלעדי, בפעילותם של מנגנוני מודיעין רבים בעולם. המסמכים שחשף אדוארד סנודן מדגימים עד כמה היו האמריקאים נכונים להשקיע במערכות טכנולוגיות לצורכי איסוף מידע ומיצוי מודיעין בסייבר. ההסתמכות הכמעט בלעדית על איסוף וניתוח טכנולוגי, באה על חשבון השימוש במרכיב האנושי כמרכיב יסודי באיסוף מודיעין. קהילת המודיעין בישראל מנהלת אף היא מרוץ טכנולוגי. הארגונים הסיטו משאבי איסוף למרחב הסייבר על חשבון האיסוף האנושי, בהנחה שעיקר המידע זמין במרחב הזה והאתגרים העיקריים הם נגישות למידע וטכנולוגיית איסוף, ניתוח ומיצוי המודיעין הרלוונטי מתוכו. למעבר הזה תרם גם הלחץ מצד התעשיות שמפתחות אמצעים מתקדמים ומעוניינות למכור את מוצריהן.

לרוע המזל, המציאות אינה משתפת פעולה עם התופעה הזאת, וחטיפתם של גיל-עד שער, נפתלי פרנקל ואייל יפרח היא דוגמה שצריכה להדליק נורת אזהרה. מדובר במבצע שתוכנן, בוצע ונוהל מתחת למכ"ם הקיברנטי של ארגוני הביטחון, שהתקשו לגבש תמונת מצב רלוונטית.

כמו ישראל גם ארה"ב מתקשה להתמודד עם ארגונים שחתימתם בסייבר נמוכה. ארגון דאע"ש פועל באמצעות סכינים ורובים, ומותיר בכך את המודיעין האמריקאי בלא יכולת לשרטט תמונת מצב מדויקת ומעמיקה. אין להניח שחוטפי הנערים ואנשי דאע"ש הם בורים טכנולוגיים. ניתן להעריך, שהם מבינים היטב את מגבלות הטכנולוגיה ופועלים בצורה מתוחכמת כדי למזער את חשיפתם.

יש לעצור ולבחון מחדש את נהייתם של ארגוני המודיעין אחרי פתרונות הקסם של הסייבר. ההישגים במלחמה בטרור המתאבדים לפני כעשור היו תוצאה של איזון בין הטכנולוגיה למרכיב האנושי, ואיזון זה הופר בשנים האחרונות. לא כל מה שמתאים לאמריקה מתאים לישראל. הראשונה יכולה להמשיך להשתעשע בצעצועים טכנולוגיים למרות המציאות הטופחת על פניה, בעוד שבישראל מחירן של השגיאות גדול הרבה יותר.

הסטת המאמץ לבניית יכולות איסוף משולבות תהיה מורכבת ותדרוש התמודדות עם התנגדות של התעשייה. אבל התפתחות האיומים בחזית המזרחית ובחצי האי סיני מחייבת עדכון של הדיסציפלינה המודיעינית. כדי לייצר תמונת מצב מודיעינית איכותית, שהיא תנאי לכל סיכול ועשייה מבצעית אפקטיבית, אי אפשר לסמוך רק על הסייבר לבדו.

ד"ר אל"מ (מיל') סיבוני הוא ראש תוכנית ביטחון סייבר ותוכנית צבא ואסטרטגיה במכון למחקרי ביטחון לאומי